

VĚZNICE V EVROPĚ: DOMÁCÍ PRÁVNÍ NOVINKY

V tomto shrnutí se **European Prison Litigation Network (Evropská síť pro vězeňské spory)**, její členové a partneři snaží informovat vnitrostátní právníky a organizace občanské společnosti o nejdůležitějším právním vývoji v oblasti vězeňství v Evropě. Doufáme, že vám toto shrnutí umožní lépe porozumět evropským trendům a využít je ve vaší právní praxi. "Shrnutí se zabývá **14 členskými státy Evropské unie** a také **Ruskem, Moldavskem, Ukrajinou a Spojeným královstvím**.

UVÍTÁME VAŠÍ ZPĚTNOU VAZBU OHLEDNĚ TOHO, JAK PRO VÁS TOTO SHRUTÍ UDĚLAT CO NEJUŽITEČNĚJŠÍM.

PŘEHLED PRÁVNÍCH NOVINEK VE VĚZEŇSTVÍ BŘEZEN-KVĚTEN 2023

KONTAKT S VNĚJŠÍM SVĚTEM ■ V **Německu** vrchní zemský soud zopakoval, že při zamítnutí žádostí o propuštění z vězení musí správní věznice předložit konkrétní prvky dokládající riziko útěku nebo spáchání nové trestné činnosti.

V **Řecku** vydala nejvyšší státní zastupitelství Nejvyššího civilního a trestního soudu [oběžník o právech vězňů navštěvovat vážně nemocné blízké příbuzné nebo, v případě smrti, účastnit se jejich pohřbu](#). Oběžník navazuje na zveřejnění [rozsudku ESLP](#), který konstatoval porušení v případě vězně, který nemohl navštívit svou nemocnou matku a později se zúčastnit jejího pohřbu.

V **Polsku**, vydal komisař pro lidská práva prohlášení, v němž kritizoval nedávné změny výkonného trestního zákoníku, které v praxi [omezily přístup vězňů k telefonním hovorům](#).

V **Rumunsku** [na doporučení ombudsmana](#), zkrátila vězeňská správa maximální lhůtu, ve které musí vězeňská správa poskytnout vězňům obálky a razítka, z 30 na sedm dní.

Ve **Španělsku** Nejvyšší soud rozhodl, že vězeňská zařízení [musí přezkoumat žádosti o krátkodobou vězeňskou dovolenou podané vězni do tří měsíců](#) – s výjimkou výjimečných případů. Šestiměsíční lhůta, které si žalobkyně v projednávané věci vytýká, byla považována za příliš dlouhou.

Na **Ukrajině** byl dekretem zřízen pilotní projekt poskytování placených [služeb osobám zadržovaným ve](#), vyšetřovací vazbě, včetně přístupu k internetu a telefonické komunikaci. Dekret vyvolává některé otázky týkající se zajištění soukromí zadržovaných, jakož i následného ukládání a správy nahrávek soukromé komunikace.

PODMÍNKY ZADRŽOVÁNÍ ■ V **Belgii** Komise pro stížnosti shledala, že podmínky zadržování vězně drženého v přeplněné cele [představují porušení článku 3 EÚLP](#). Komise, jejímž úkolem bylo v zásadě přezkoumávat jednotlivá rozhodnutí ředitele věznice, se přitom zabývala strukturálním problémem v belgických věznicích. V **Belgii** byly dále zveřejněny výroční zprávy komise pro dohled nad věznicemi, které mají za úkol sledovat podmínky zadržování.

Ve **Francii** Nejvyšší správní soud rozhodl ve prospěch nevládních organizací, které podaly stížnost proti otřesným podmínkám zadržování v jedné z věznic v zemi, a [nařídil přijetí naléhavých opatření](#). Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí zohlednil závěry návštěvy poslance ve věznici, které byly v rozporu s restriktivním přístupem správního soudu prvního stupně k případu. Ve **Francii** dále správní soud prvního stupně nařídil

státu, aby [přijal naléhavá opatření ke zlepšení podmínek](#) zadržování v jedné z věznic v zemi. Soud svůj rozsudek založil na tvrdých závěrech, které NPM učinila po své návštěvě této věznice před několika měsíci. V **Německu** Spolkový ústavní soud [rozhodl, že vězni mohou napadnout rozhodnutí o jejich přemístění do jiného zařízení](#), a to i poté, co k přemístění došlo.

V **Litvě** [bude otevřen sedmý dům](#) na půli cesty, který se zaměřuje na přípravu vězňů na propuštění.

V **Polsku** vydal komisař pro lidská práva prohlášení, v němž kritizoval praxi [odpírání práva vězňů nosit vlastní oblečení](#) v polootevřených vězeňských zařízeních.

Ve **Španělsku** [stanovil protokol podepsaný mezi španělskou ústřední vězeňskou správou a baskickou vězeňskou správou](#) "optimální" a "operativní" (tj. maximální) počet vězňů pro každou ze tří věznic v baskickém regionu.

ZDRAVÍ ■ V **Rakousku** mohou být v důsledku změn trestního zákoníku a zákona o vězeňství v září 2023 propuštěny desítky osob zadržovaných v režimu preventivní vazby, [aniž by byly dostatečně připraveny na své opětovné začlenění do společnosti](#).

V **Bulharsku** správní soud shledal přípustnou stížnost zdravotně postižené vězeňkyně, že se setkala s nelidským a ponižujícím zacházením, protože [ji vězeňská správa nepředložila příslušné komisi, která by potvrdila její zdravotní postižení](#). Vězeňská správa nakonec jednala a soud řízení ukončil, aniž by prozkoumal jádro věci.

V **Litvě** [vydal ombudsman zprávu](#), v níž zjistil řadu nedostatků v prevenci a léčbě zadržovaných infekčních nemocí (hepatitida B a C, tuberkulóza, HIV/AIDS a pohlavně přenosné nemoci).

V **Moldavsku** systém vězeňské zdravotní péče i nadále trpí různými nedostatky, jak zdůraznily [nedávné společné předložení OSN organizacemi Promo-LEX a EPLN](#).

V **Polsku** se ministerstvo spravedlnosti [postavilo proti návrhu poskytnout vězňům neinvazivní diagnostické metody pro hepatitidu C](#), a tvrdilo, že zdravotní služby nabízené vězňům by se neměly lišit od těch, které jsou k dispozici v běžném systému zdravotní péče.

V **Portugalsku** zamítl odvolací [soud žádost vězně, který požádal o převoz z vězeňské nemocnice do civilní psychiatrické léčebny](#) k výkonu trestu poté, co byl napaden jinými vězni.

UVĚZNĚNÍ CIZINCI ■ V **Maďarsku** přijala vláda [dekret, který nařizuje propuštění uvězněných cizinců, kteří byli shledáni vinnými z pašování](#) lidí. Lidé propuštění v rámci tohoto nového mechanismu mají opustit zemi do tří dnů. V praxi jsou bez dozoru.

DOŽIVOTNÍ TREST ■ V **Německu** Spolkový ústavní soud rozhodl, že při posuzování žádostí doživotně podaných doživotně o podmíněčné propuštění musí příslušné soudy [kromě rizika opakování trestné činnosti a již odpracované doby vzít v úvahu věk a očekávanou délku](#) života stěžovatele.

ESLP sdělil **moldavské** vládě případ týkající se [přístupu doživotně odsouzeného vězně ke vzdělání](#).

TRESTNÍ PRÁVO ■ V **České republice** vláda oznámila [řadu novel trestního zákoníku, jejichž cílem je snížit počet trestaných obyvatel](#), protože země má vysokou míru věznění ve srovnání s průměrem EU.

V **Německu** upravil soubor [novel trestního zákoníku sazbu tak, aby se nezaplacená pokuta změnila na trest](#) odnětí svobody. Pozměňovací návrhy by rovněž snížily počet osob, které mají být přijaty do středisek poskytujících léčbu závislosti na alkoholu a drogách v souvislosti s trestnými činy, což by vedlo k nárůstu počtu osob s problémy s drogovou závislostí a závislostí na alkoholu v běžném vězeňském systému.

V **Litvě** [zvýšila novela trestního zákoníku prahovou hodnotu pro náhradu škody](#) způsobené některými majetkovými, hospodářskými a finančními trestnými činy, které určují závažnost trestného činu. V důsledku toho bude méně trestných činů považováno za závažné trestné činy, což má dopad na délku trestu odnětí svobody, který lze uložit.

VĚZEŇSKÝ PERSONÁL ■ V **Polsku** si komisař pro lidská práva v návaznosti na zprávy sdělovacích prostředků o případech [šikany nižších vězeňských důstojníků ze strany jejich nadřízených](#), vyžádal od Vězeňské služby další informace o rozsahu tohoto jevu a opatřeních přijatých v boji proti němu.

V **Portugalsku** generální ředitel portugalské vězeňské služby varoval před [nedostatkem personálu ve věznicích a stárnutím vězeňských dozorců a techniků](#) – průměrný věk je nad 50 let.

VĚZNICE V DOBĚ VÁLKY ■ V **Rusku** navrhla skupina poslanců novelu zákona o vojenské službě, která [by umožnila uzavírání smluv o vojenské službě s osobami se záznamem v trestním rejstříku a propouštění odsouzených, kteří podepsali smlouvy](#) o vojenské službě. Stalo se tak na pozadí masivního náboru vězňů ruskou soukromou vojenskou společností Wagner a ruskými úřady pro vedení války na Ukrajině.

PROCESNÍ PRÁVA ■ V **Bulharsku** vydal bulharský Helsinský výbor první příručku [svépomocných soudních sporů pro vězně](#). V **Bulharsku** dále správní soudy nadále přiznávají vězňům zadržovaným ve špatných vazebních podmínkách velmi nízké částky odškodnění za nelidské a ponižující zacházení.

V **Polsku** vyzval komisař pro lidská práva [ke změnám v postupech](#) podávání stížností ve věznicích, neboť stávající systém nezajišťuje důkladné a účinné prošetření stížností v důsledku změn přijatých v roce 2022.

V **Portugalsku** rozhodl odvolací soud, že pokud vězni držení v domácím vězení nesplnili své povinnosti a jejich trest může být nahrazen trestem odnětí svobody, musí je příslušný soud [vyslechnout pod hrozbou neplatnosti a řádně odůvodnit své rozhodnutí](#).

PRÁVO VOLIT ■ V **Bulharsku** se na ESLP obrátily desítky vězňů, kterým bylo v parlamentních volbách v dubnu 2023 znemožněno volit.

V **Řecku** se státní zastupitelství Nejvyššího civilního a trestního soudu [vyjádřilo podle názoru, že dodatečný trest odnětí volebního práva uložený některým vězňům před vstupem nového trestního zákoníku v platnost přestává existovat](#). Umožnila tak vězňům účastnit se řeckých parlamentních voleb v květnu 2023.

BEZPEČNOST ■ V **Belgii** odvolací soud shledal, že [důkladné osobní prohlídky bez oblečení](#) uvalené na obžalované z bombových útoků v Bruselu v roce 2016 před jejich předáním soudu, postrádají právní základ a nařídil belgickým orgánům, aby s touto praxí skoncovaly.

V **Maďarsku** vláda zveřejnila návrh zákona, jehož cílem je novelizovat vězeňský zákon. Návrh zákona navrhuje zavést [systém hodnocení zadržených osob](#), jejichž chování v kombinaci s mechanismem udělování nebo odčítání bodů určí jejich zařazení a zařazení do různých kategorií režimu zadržování.

Ve **Španělsku** katalánská vězeňská správa a několik odborů vězeňských důstojníků podepsaly [akční plán](#) na zlepšení bezpečnosti v katalánských věznicích, který [byl široce kritizován místními nevládními organizacemi](#). Ve **Španělsku** dále uzavřela katalánská vláda smlouvu se soukromou bezpečnostní společností na vývoj [systému umělé inteligence založeného na biometrickém rozpoznávání](#), který by předvídal incidenty v jedné z věznic v regionu.

Ve **Spojeném království** [dávají změny pravidel upravujících kázeň ve věznicích a v zařízeních pro mladistvé pachatele soudci pravomoc posoudit, zda mu byl případ řádně postoupen, a pokud ne, vrátit věc zpět vězeňskému řediteli](#).

ÚPRAVA TRESTU ■ V **Rusku** poskytl Ústavní soud pokyny k [pře počítání trestů odnětí svobody pro vězně, kteří byli omylem poslání do zařízení s přísnějším režimem](#). V **Rusku** dále novela trestního zákoníku zrušila věkovou hranici, [při jejímž překročení nelze uložit trest povinné práce](#). Tato změna odráží plány ruské vězeňské služby (FSIN) a ministerstva spravedlnosti aktivně zapojit vězně do plnění státních a soukromých obchodních smluv FSIN.

Ve **Spojeném království** Vrchní soud rozhodl, že pravidla komise pro podmíněné propuštění, která [brání vězeňským a probačním úředníkům a psychologům předkládat názor nebo doporučení](#) pokud jde o vhodnost vězně pro propuštění nebo přesun do otevřených vězeňských podmínek, jsou nezákonná. Rovněž ve **Spojeném království** vydal Nejvyšší soud pokyny ohledně řádného [rozsahu posouzení rizik, které by komise pro podmíněné propuštění měla provádět u vězňů ve výkonu trestu, odnětí svobody na dobu určitou, a ohledně toho, jak může komise pro podmíněné propuštění použít neprokázaná obvinění týkající se vězně](#).

SEBEVRAŽDA ■ Ve **Španělsku** přijala baskická vězeňská správa nový protokol pro prevenci sebevražd ve věznicích. Kromě jiných opatření protokol posiluje úlohu takzvaných "podpurných vězňů", jejichž úkolem je pomáhat a doprovázet vězně se sebevražednými sklony a kteří za tento úkol obdrží zvláštní výcvik a odměnu.

MUČENÍ A ŠPATNÉ ZACHÁZENÍ ■ Na **Ukrajíně**, [byl zaveden nový postup nuceného krmení vězňů](#) kteří odmítají jíst. V důsledku četných nedostatků lze tvrdit, že nový postup nesplňuje požadavky stanovené v pokynech ESLP a CPT.

PŘEČTĚTE SI CELÉ VYDÁNÍ NA NAŠICH WEBOVÝCH STRÁNKÁCH >>

Zvláštní poděkování patří našim [členům a přidruženým partnerům](#) za společný návrh tohoto shrnutí!

Toto shrnutí je financováno Evropskou unií a Fondem Roberta Carra. Vyjádřené názory a stanoviska jsou však pouze názory a stanoviska autorů a nemusí nutně odrážet názory a stanoviska Evropské unie, Evropské komise, nebo Fondu Roberta Carra. Evropská unie, Evropská komise, ani Fond Roberta Carra za ně nemohou nést odpovědnost.